Domenico Duca

Zadarske medalje do 1813 godine

MEDALJE REPUBLIKE VENECIJE ZA ZADAR I NJEGOVO UPRAVNO PODRUČJE

Potrebno je više pozornosti pružiti medaljerstvu u Dalmaciji, osobito onu iz vremena kad su prestale bune, a mletačka je uprava postala rutina, pa sve dok Napoleon nije porazio obje jadranske republike. Određeni broj medalja dalmatinskih magistrata iz 17. i 18.st. najčešće nemaju neku osobitu umjetnicku vrijednost, buduci da su ih izradivali skromniji zlatari ili srebrnari, prema zeljama domaćeg plemstva koje je htjelo na taj način počastiti providura ili kneza na odlasku i zahvaliti mu na njegovom skoro uvijek dobro opravljenom zadatku: »*dopo un savio, paterna e giusto governo*«. Povijesna i kulturno-povijesna vrijednost ovih medalja mnogo je veća. Veliki broj ovakvih medalja posjedovao je Constantino Cumano u Trstu (Kunz 1867: 10-11), a brojne se čuvaju u Museo Civico Correr u Veneciji.

U Dalmaciji se najranijom medaljom smatra ona nastala 1600. za prokuratore rake sv. Šime (*Procuratori dell' Area di S. Simeone di Zara*)- na licu je prikazano procelje crkve sv. Šime, a naličije nas podsjeća na neke od muranskih osela, s dva grba magistrata *(Archivio storico per la Dalmazia,*12/1932, *73* 13-26: 83). Medu bolje dalmatinske medalje ubraja se ona iz Rima, iskovana za pontifikata pape Inocenta XI. Odescalchi 1676-1689 upovodu oslobadanja Herceg-Novog (Castelnuovo) od strane mletacke vojske 1687. La Scuola Dalmata u Veneciji posjedovala je vlastite zlatne i srebrne medaljice, vrijedne 2 cekina, 30 i 15 soldi, iskovane u mletackoj kovnici 1692.i u 18. st., s likovima sv. Jurja i sv. Tripuna (CNI VI: 447, br. 1-4).Navedimo i neke od općih providura (provveditori generali) Dalmacije i Albanije, kojima su predane ovakve medalje: Catterino Corner 1663-1667, Sebastiano Vendramin 1731, Giorgio Grimani 1731-1734, te Giacomo Gradenigo 1773-1776. Valjalo bi dobro prouciti arhive i ustanoviti tko su u stvari bili ti domaći umjetnici ili obrtnici, zlatari ili srebrnari. Spretni Anton Schabel 1725-1806 isprva je radio u Becu 1755-1765 a potom u mletackoj kovnici 1766-1805 Autor je skromne medalje naručene kad je za duzda Paola Reniera 1779-1789 prestala kuga u Dalmaciji 1784. Camillo Giacomazzi, tajnik opceg providura Angela Dieda 1789-1792 dobio je od paskih patricija medalju, isto kao i Gerolamo Badoer, podesta u Porecu 1795-1797, Marino Badoer 1774-1777 i Angelo Corner 1793, obojica korculanski knezevi, kao i poznati Paolo Emilio Canal, providur u Imotskom 1777-1780 i Sinju 1783 -1785. Postoje dvije razlicite medalje namijenjene sinjskom providuru Zan Carlu Zorziju 1790-1792. Makarska je darovala medalju svom providuru Bernardu Zorzi 1785-1788. Split je pak narucivao medalje za svoje kndeve Pietra Giovannija Semitecola 1778-1781 i Vincenza Bemba 1789 , Zadar za Antonija Cigognu 1782-1784 i Luc'Andreu Cornera 1788-1790, a Sibenik za Zuannu Bragadina, svog kneza i kapetana 1791-1793.. Medu navedenim medaljama neke su izljevene i u zlatu Sibenik Bragadinu 1793; Zadar Luc'Andrei Corneru 1790.

Medalja je izradio Giulio della Torre 1480-1540 koju je naručio Frano Nigretic-Niconitius. Na aversu se nalazi poprsje s dugom kosom, bradom i krznenim kaputom. Na reversu je Merkur koji stoji pod palmom. (Welzl 1845:714,br. 14382; Armand l/1883:

134, br. 25; Hill 1930, br. 581; Krasnov 1964: 7.)

Av.: FRANCISCVSNICONITIVS NIGROCORCVRENSIS. C
Rv.: SOLO PER LEI L'SUO INTELLET' ALZAI: OVALZATO PER SE NON FORAMAI

MEDALJA REPUBLIČKE KONJICE

U vrijeme uprave providura Vincenza de Canala (1571-1573) za Dalmaciju kovana je medalja *Republičke konjice* promjera 37 mm. Na aversu medalje otkovan je lav sv Marka i grb obitelji Canal.

Av: **VINCEN CANALS PRO GN EQT DA*

MEDALJA NAČELNIKA I ISTRAŽITELJA ZA DAMACIJU

Godine 1595 otkovana je medalja načelnika i istražitelja za Dalmaciju. Tu dužnost su u to doba obnašali Cristoforo Valier i Francesco Erizzo. Na avesu se lav sv Marka iznad obiteljskih grbova Erizzo i Valier. Promjer medalje iznosi 47 mm Natpis na aversu glasi

Av. 1595·CHRIST·VALER·FRANC·ERIZ·SIND·DALM

MEDALJA „MONTI DI PIETA“

Osnutak ove organizacije pripisuje se talijanskim franjevcima iz Ascoli Piceno 15. siječnja 1458. Kasije su se ove institucije počele širiti po mediteranu. Osnutak ovakvih centara po prvi put se spominje u Londonu 1361. i u Castiliji. U Zadru je *Monte di Pieta* osnovana 1639 s kapitalom od 29000 venetskih lira. To je u biti bila zalagaonica (financijska institucija) podrijetlom iz kasnog srednjeg vijeka, osnovana na inicijativu nekih franjevaca kako bi osigurala povoljne kredite malim poduzetnicima. Kupci, kao jamstvo za kredit, morali su podnijeti zalog koji je bio vrijedan najmanje trećinu više nego iznos koji će biti odobren kredit. Rok kredita, obično, bio je oko godinu dana. Nakon razdoblja kredita, ako je iznos nije vraćen zalog prodan na aukciji. Funkcija zalagaonica bila je za financiranje ljudi u potrebi pružajući im potrebnu likvidnost. Autor medalje je Gaspare Morone

*Av:•VRBANVS*VIII•PONT•MAX•SEDENTE•*
Rv: ANNO•DOMINI•M•DCXXXIX•
•MONS• PIETATIS DEVREBE FUNDAVIT

Na aversu medalje Isus Krist raširenih ruku iznad stiliziranih plodova u obliku šest velikih perli. Natpis ide u krug između dviju korona načinjenih nizom perli u dnu završava pikazom pčele. Na reversu natpis ide u krug između dviju korona načinjenih nizom perli u dnu također završava stiliziranom pčelom. U sredini (polju) natpis s imenom institucije. Medalja je izrađena u tri inačice odnosno tri različita metalna izdanja: u bronci, pozlaćenoj bronci i srebru. U tablici koja slijedi dani su podatci za svaku inačicu posebno. Autor medalje je Gaspare Morone 1639 godine.

bronca	W-AD516/14-1	-	***Bon*** *XXXXXIII ;* ***Mis*** *317,* ***Pat*** *XVI/2;* ***Ven****XLXXIII*
pozlaćena bronca	W-AD516/14-3	20.37 g	
srebro	W-AD516/14-2	21.61 g	

Bon*-Bonani*
Mis*-Miselli*
Pat*-Patrignani*
Ven*-Venuti*

MEDALJA ZASTUPNIKA I UPRAVITELJA ZA DALMACIJU

Postoji medalja zastupnicima, upraviteljima i načelnicima za Dalmaciju i Albaniju. Medalja je također otkovana u tipičnom venecijanskom stilu s lavom sv Marka na aversu natpisom po obodu medalje, te promjera 38 mm. Natpis na aversu glasi:

Av: +·AVD·ADVO·PROV·ET·SIND·GENE·TO·PROV·DAL·ET·ALB

MEDALJA ZA ZASLUGE U TRUPAMA DALMACIJE

Godine 1784 Republika Venecija je otkovala poslijednju medalju za svoje zaslužne članove trupa u Zadru i Dalmaciji. Kovničar koji spominje je Anton Schabel, predstojnik venetske kovnice tog doba. Ova medalja bila je u upotrebi do potpisivanja mira u Campoformidu.

Alessandro Salamon ili Agostino Soranzo: Catterino Corner, Opći providur Dalmacije i Albanije. Ljevana medalja iz 1665. godine

Av.: Lav. sv. Marka na lijevo.
Rv.: CATHARINO/ CORNELIUS/ DALMA TIAE ET/ EPIRI PRO VISOR/ GENERALIS/ 19 MAI 1665. promjer. Kunz 1867: 10; Majer 1930: 5-6.

MEDALJA OPĆEG PROVIDURA PIETRA GRIMANIJA

Medalja nepoznatog majstora na kojoj Pietro Grimani , opći providur Dalmacije i Albanije (1740.) Na aversu je Poprsje G. Grimanija. Bronca, 39mm. (Majer 1930, p.)

Av.:GEORGIUS GRIMANI PROCONSVL. esergu A. D. MDCCXL
Rv.: PROVINTI/ ARUM MA/ RITIMARVM/ CONSERVA/ TORI.

MEDALJA GIACOMA GRADENIGA

Filippo Balugani izradio je 1776. godine medalju čiji je naručitelj bio Giacomo Gradenigo, opci providur Dalmacije i Albanije 1776. Na aversu se nalazi Gradenigo s vlasuljom i obućen u kaput. Na reversu se nalazi mladi stoji nagi Genij s plaštem na leđima i drži rog obilja. Iza je pet zastava. Srebro, bronca, 67 mm. (Majer 1930, pp. 425-427; Zlamalik 1964:27, br. 17; Mirnik 1981: 12, br. 38-39.)

Av.: IACOBO. GRADONICO. PROCONSVLI. PATRI SVO;
dolje: F. BALVGANI;
Rv.: GENIVS OBESQUENS EXERCITVS ILL VRII;
u esergu: A. S. MDCCLXXVI/ SVI PROCONSULATVS/TERTIO.

MEDALJA ANTONIA CIGOGNE

Medalja nepoznatog majstora, Zadar, knez Antonio Cicogna (1784.) Na aversu Sv. Krševan (ili sv. Juraj?), na konju ubija zmaja. Na reversu sv Šimun (Srebro, 70 mm.Majer 1930: 431).

*Av.: NOBILIVM *IADRAE * MVNVS * MOCCLXXXIV.*
*Rv.: CIVIVM * IADRÆ * MVNVS **

MEDALJA LUC'ANDREE CORNERA

Medalja nepoznatog majstora, Zadar, knez Lucandrea Corner (1790.) Na aversu se nalazi Krsevan na konju. Na reversu je grb obitelji Corner pod patricijskom krunom, izmedu dvije grane, 1790 (Zlato, 60 mm. Majer 1930, p. 432)

Av.: NOB IADRE MVNVS
Rv.:1790

MEDALJA ZA ZASLUGE

Godine 1897. aukciona kuća Morchio & Majer je u prodaju stavila jednu izuzetno rijetku medalju koju je dao kovati mletački dužd Nicola Sagredo 1675. Medalja promjera 35mm i mase 14,5g otkovana je u zlatu. Na aversu ima klasični prikaz lava Sv Marka s otvorenom knjigom. Cijeli avers nalazi se u jednoj koroni. Revers se sastoji od dvije korone i natpisa

Natpis na reversu glasi:
*Rv:*NICOLAVS SAGREDO DUX*
••SENATVS CONSVLTO 1675**

Ova medalja spada u red *Konjice republike Venecije* (*cavalleresco della Repubblica Veneta – il Cavalierato di S. Marco),* a dobijali su je zaslužni ljudi u toj službi. Dodjelu ove medalje za vojne zasluge potvrđivao je dužd i Senat Republike Venecije. Nama je zanimljiva jer je dekretom Senata 9. listopada 1675 dodijeljena plemiću Andrea Pace iz Dalmacije (Andrea Pace nobile della Dalmazia e Colonello).

MEDALJA ZA PRESTANAK KUGE U DALMACIJI

Na aversu medalje nalazi se krilati lav Sv. Marka s aureolom koji u drži knjigu Evanđelja. U esergu se nalazi godina 1784 pisana rimskim brojevima. Medalja je izrađena za prestanak kuge u Dalmaciji. Autor je Anton Schabel (1725-1806). Promjer medalje je 41 mm te kao plaketa 35mm x 55mm, Izrađena je u srebru i bakru, pozlaćenoj bronci i zlatu.(Kunz 1867: 11; Stockert1924: 681; Patrignani 1931:75, br. 1; Zlamalik 1964:27, br. 18; Mirnik 1981:12, br. 40-41.)Natpis glasi:

*Av: SANCTUS MARCUS VENETUS *MDCCLXXX*
*Rv: *SALVTE ILLIRIO RESTITUTA MILITBENEMERENT EX S • C •* SCHABEL*

MEDALJA DALMATINSKE ŠKOLE

Među mletačkim medaljama kovanih za Zadar i njegovo upravno područje svakako treba naglasiti i medalju Dalmatinske škole *(La scuola dalmata in Venezia).* Kovana je 1692. godine te u periodu 1779-1798. u vrijednosti srebra od 30 *soldi* i spadaju u red iznimno rijetkih otkova. Premda medalja nije kovana iskjučivo za Zadar, valja je spomenuti jer je posvećena umjetnicima u Veneciji s područja Dalmacije. Među ostalim Dalmatincima tu školu je pohađao i slikar duže vrijeme nastanjen u Zadru Vittorio Carpaccio, poznat po djelima koje se i danas čuvaju unutar zadarskih sakralnih objekata.

Period tijekom 1692

*Av:*PVERI HEBBREORUM*   U esergu: S•GEOR:*
*Rv:*PORTANTES•RAMOS•OLIVARUM*U esergu: S•TRIPHON   N•D*

Nepoznati mletački majstor: Venecija, Dalmatinska skola (Scuola Dalmata) Av.: Sv. Juraj, sa šljemom, kopljem i štitom probada zmaja. *Krist* pada pod Krizem; Rv: Sv.Trifun, s palminom granom i modelom Kotora. Biserna kruznica.Promjer 35,5 mm, masa 6,52g. (usp. Fiala 1895: 375, br.5988; CNI Vl/1922: 447, br. 1-4).

Period 1779-1798

*Av: *QVIA·IESUS·VNIT·IEROSOLIMAM* u esergu: S GEORGIVS*
*Rv: *ACCEPERUNT·RAMOS·PALMARUM* u esergu: S·TRYPHON   ·N·D·*

Na aversu se nalazi Sv. Juraj na konju koji probada zmaja
Na reversu se nalazi sv Tripun/Trifun koji nosi maketu Kotora. (Paol. 786. AG. g. 6.35 RRR.) .Promjer 35,5 mm, masa 6,5

--------NAPOLEONSKE MEDALJE------

MEDALJA ZADARSKOG LICEJA

Vincenzo Dandolo (1758-1819), ljekarnik, civilni upravitelj Dalmacije (generalni providur) u razdoblju od 1806. do 1810. Utemeljio je Licej u Zadru (proglas o otvaranju je objavljen 5. studenoga 1806.u Kraglskom Dalmatinu) Napoleon kao zaštitnik

tradicije Dandolu je dao titulu Poslijednjeg Providura Republike Venecije. Povodom objave i rada Zadarskog liceja te u čast Genaralnom Providuru , organizatoru *Dalmatinske škole* kovana je medalja koja služi u spomen na rad tog visokog učilišta. Medalja je kasnije dijeljena zaslužnim učenicima Zadarskog liceja.

*Av: Napoleonovo **MAGNO IMPERATE** u vrhu, **V. DAND. DALM. PROC**. dolje, kaducej- Aesculapov štap oko kojeg se ovijaju dvije zmije nalazi se u sredini medalje.*
*Rv: **MERITOS INDICT HONORES** u vrhu, **LYCAEUM IADERENSE** u sredini, **MDCCCIX** dolje, lovorov vijenac u polju.*

(Tresor Numismatique 35.10 Medailles francaises 383.136, Bramsen 912 koju je objavio dr Petar Karlić u Kraglskom Dalmatinu 1806-1810, 1812 u Zadru). Kovana je u srebru i bakru. Autor medalje je ostao nepoznat iako se po načinu izrade i umjetničkom stilu zna da je otkovana u Veneciji.

Medalja Zadarskog liceja, Zadar 1809. god. bronca, promjer 45 mm;
Sign: Inv. br. 592-41945 Arheološki muzej, Zagreb

NOBILI JADERTINI

Graver kovnice u Veneciji Luigi Ferrari izradio je i dao kovati medalju **NOBILI JADERTINI** u čast savjetniku austrijiskog kralja Franza Josepha II i knezu Dalmacije (1802-1805) Peteru von Goessu. Kao naslijednik Raimonda Thurna, nakon mira u Campoformidu postao je administrativni organizator cijele regije Dalmacije 1802. Nakon odlaska iz Dalmacije na njegovo je mjesto došao Tommaso de Brady, jedan od onih koje su imali počasni naziv *Nobili Jadertini* (Plemeniti Zadrani). Medalja je

kovana u vrlo ograničenom broju. Razlikuju se u metalu jer je kovana zlatu i bronci koj je naknadno pozlaćivana. Svi su otkovi navedene medalje promjera 65 mm.

Av: ***DALMATIA FELIX RECEPTIO CAESARE****. U polju se nalazi kraj Franz Joseph II u šetnji dalmatinskom obalom, a iznad njega orao koji u kljunu ima rog. U dnu ime gravera* ***FERRARI.***

*Rv****: PRÆSIDE • AVLICO PIETRO COMITE DE GOESS VERE • EVER GETE HVIC NOBILES IADERTINI ÆTERNÆ DEVOTIONIS M • D ANNO MDCCCIV.*** *Oko natpisa po obrubu medalje je lovorov vijenac.*

ZAUZEĆE ILIRIJE

Godine 1809 dovršena je okupacija teritorija koji se u povijesnim okvirima naziva Ilirija sa Zadrom kao jednim od upravnih centara. (u to doba 1807-1813 već se tiskao a kasnije kovao francuski novac)Medalja kovana povodom zauzeća Ilirije u izdanju Napoleona Bonaparte 1809. Umjetnici kipari koji su izradili matrice za ovaj otkov bili su Bertrand Andrieu i Alexis J. Depaulis. Medalju su kovali u Parizu. Mase je 42,1 g, a promjera 41 mm. (Bramsen 879)

Na aversu se nalazi Napoleonova glava okrenuta desno s natpisom koji ide u krug. Na reversu krava s teletom koje doji. Iznad se nalazi batina, ilirski simbol koji se nalazi na rijetkim otkovima ilirskog novca. U esergu se nalazi natpis.

Av: NAPOLEON EMP. ET ROI u dnu ANDRIEU
Rv: CONQUETE DE ILLYRIE MDCCCIX. u dnu DEPAULIS P. DENON D.

NAPOLEON IMPERATOR

Ove medalje izrađene se u rimskoj tradiciji prikaza careva. Na aversu se nalazi Napoleonova glava okrenuta u desno. Na anepigrafičkom reversu medalje je lovorov vijenac. Podijeljena je brojnim Napoleonovim trupama 1813. godine. Među brojnim poznatim primjercima nalaze se tri različite legende **ZARA, SEBENICO** i **SPALATO** (ovisno kojem je gradu pripadala neka trupa**).** Otkovana je u bakru, pozlaćenom bakru i pozlaćenom srebru. (T 59.2 i 59.3, B 1292, Cohen 26) Medalja **2** istim natpisom i namjenom promjera 36 mm kovana je u zlatu i srebru.

Av**: NAPOLEONE I. IMP. DE FRANCE E RE D'ITALIA**
Rv**: Lovorov vijenac bez natpisa**

1 Napoleon imperator 2

MEDALJA SV HELENE

Treća napoleonska medalja kovana je u Parizu 1857 u vrijeme Napoleona III i nazivaju je medalja *sv Helene* i dodijeljena je vojnicima i njihovim naslijednicima koji su učestvovali 1814. u Napoleonskim ratovima. Jedan primjerak čuvao se u Splitu. (Heyden 320, B 2050). Izrađena je u pozlaćenoj bronci u više varijanti (50 mm x 32 mm//32 mm x 18 mm//28 mm x 13 mm//17 mm x 11 mm). Cijela medalja nalazi se u koroni s krunom na vrhu spojenoj na alku.

Av: NAPOLEONE I. IMP. DE FRANCE E RE D'ITALIA
Rv:Lovorov vijenac bez natpisa

LITERATURA:

Ambrosoli, Solone: Manuale di numismatica, *Milano 1885.*
Barac & Pervan: FN-katalog, *Zagreb 1996.*
Bascape, C. Giacomo: Sigillografia (Il sigillo nella diplomatica, nell diritto, nella storia, nell'arte), *Milano 1969*
Basić, Ivan: Problemi proučavanja ranosrednjovjekovne crkvene organizacije u studijama Mihe Barade,
Bianchi, Federico Carlo: Zara Cristiana vol1 , *Zara 1877*
Bianchi, Federico Carlo: Zara Cristiana vol2 , *Zara 1880*
Dukat, Zdenka/Petricioli Ivo: Zadar u prošlosti 2, *Zadar 1976.*
Goricke Lukić Hermine: Medalje i plakete zbirke Muzeja Slavonije Osijek, 15. -20. sto1jece. *Osijek, 1993.*
Hill, George Francis: Corpus of Italian Medals of the Renaissance before Cellini. *London, 1930.*
Krasnov, Gjuro: Kratak pregled srednjovjekovne numizmatike Dalmacije,Hrvatske i Slavonije;*Numizmatičke vijesti 34, Zagreb 1980.*
Krasnov, Gjuro: Zadarski medaljoni - hrvatske pramedalje, XXXVI, Numizmatičke vijesti 47, *Zagreb 1994*
Kraglski Dalmatin/Il Regio Dalmata, *Zadar* 21. VIII 1807
Kraglski Dalmatin/Il Regio Dalmata, *Zadar 2. IX. 1808.*
Kunz,Carlo. Le collezioni Cumano Miscellanea numismatica*Venezia, 1867.*
Lazari, Vincenzo: Le monete dei Possedimenti Veneziani ed oltremare ,*Venezia 1861.*
Ljubić Šime: Numografia Dalmata, *Zara 1851*
Majer, Giovannina: La Dalmazia nelle monete e medaglie Napoleoniche , *Zara 1932.*
Majer, Giovannina. Le medaglie di magistrati veneti nell 'Istria enella Dalmazia e Albania. *Archivio storico per la Dalmazia,* 8/1930
Meneghin:**Vincezo:** I Monti di Pietà in Italia: 1462 -1562,*Vicenza 1986.*
Mirnik, Ivan: Zadarska revija, 36 (1987) 43-44, *Zadar 1987.*
Mirnik, Ivan: Umjetnost medalje u priobalnoj Hrvatskoj od 15. stoljeća do 1818., *Zagreb 1989*
Mirnik, lvan. *Medalja u Hrvatskoj 1700-1900. Zagreb 1981.*
Mirnik Ivan, Medalja zadarskog liceja iz god. 1809. *Zadarska revija 1989.*
Numizmatičko Društvo,Arheološki Muzej,Komercijalna banka (svi iz Zadra): Dvadeset stoljeća upotrebe novca na zadarskom području (katalog s izložbe), *Zadar 1997.*

Patrignani, Antonio: La Dalmazia fra Venezia e Roma.; *Archivio storico per la Dalmazia,* 12/Zara 1932,
Patrignani, Antonio. Il regno di Dalmazia nelle monete e medaglie del Sacro Romano Impero e dell ' ımpero d'Austria. Archivio storico per la Dalmazia, 13/*Zara 1932*.
PatrignaniI, Antonio. La Dalmazia nelle monete e medaglie Napoleoniche. *Archivio storico per la Dalmazia* (Roma), *Zara 1931*
Pollard, G/Hill, G.F: Complete Catalogue of the Samuel H. Kress Collection Renaissance Medals; *London 1966*
Rant,Andrej: Medalja zaderskega medicinskega liceja. *Ljubljana 1966*
Raukar, Tomslav/Petricioli, Ivo/Švelec, Franjo /Peričić, Šime: Zadar pod mletačkom upravom (Zadar u prošlosti vol 3), *Zadar 1987*.
Rivista Italiana di numismatica 1889; *Milano 1889.*
Stockert, Carlo. Tre medaglie inedite della Dalmazia e dell'Istria. Strena Buliciana, *Zagreb/Split, 1924:*
Trecani,Enciclopedia Italiana: Vol 3, Vol 6, Vol 7, *Roma 1932*
Voltolina, Pietro: La storia di Venezia attraverso le medaglie, vol II *Venezia 1998*
Vuletić Vukasović, Vid. La medaglia di Giacomo di Bannisius. Smotra dalmatinska , *Split 1896*
Zlamalik, Vinko. Medalja u Hrvatskoj. *Zagreb 1964.*
Živkovic, Tibor: *Uspenskij's Taktikon* and the *theme* of Dalmatia, Beograd 2001